

ارزیابی آموزش بالینی در عرصه های مختلف آموزش بالینی

"بایدهای آموزش بالینی"

مرکز آموزشی، پژوهشی و درمانی الزهراء (س)

دفتر توسعه آموزش بالینی (EDO)

بازنگری ۱۴۰۴

تهیه کنندگان:

دکتر فرناز صحاف: معاون آموزشی

اعظم اصغری خاتونی: مدیر دفتر توسعه آموزش بالینی (EDO)

معصومه زینی دیکله: کارشناس دفتر توسعه آموزش بالینی (EDO)

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۳	عرصه سرپایی / درمانگاه
۳	اهداف آموزش در بخشهای سرپایی
۳	قوانین مربوط به آموزش بالینی در عرصه سرپایی
۵	بایدهای درمانگاه سرپایی آموزشی
۶	بخشهای بستری
۷	راندهای آموزشی
۷	قوانین مربوط به آموزش بالینی در راندهای آموزشی
۸	بایدهای راند آموزشی
۸	گراند راند
۸	قوانین مربوط به آموزش بالینی در گراند راندهای آموزشی
۹	بایدهای گراند راند
۱۰	گزارش صبحگاهی
۱۰	قوانین مربوط به آموزش بالینی در گزارشات صبحگاهی
۱۲	بایدهای گزارش صبحگاهی
۱۳	ژورنال کلاب
۱۳	قوانین مربوط به آموزش بالینی در ژورنال کلاب ها
۱۳	بایدهای ژورنال کلاب
۱۳	مرکز مهارتهای بالینی
۱۳	اهداف اصلی مهارت آموزی در مراکز مهارتهای بالینی
۱۴	قوانین و مقررات مرکز مهارتهای بالینی
۱۵	بایدهای مرکز مهارتهای بالینی

مقدمه:

آموزش بالینی به عنوان پایه و اساس آموزش پزشکی در شکل گیری هویت حرفه ای دانشجویان پزشکی و ماندگاری آموخته های آنها نقش عمده ای دارد. آموزش بالینی فرایندی پویا است که دانشجویان در بالین بیمار و در تعامل با استاد و محیط بالینی، آموخته های نظری خود را در عمل بکار میگیرند. شرح حال، معاینات فیزیکی، استدلال بالینی، تصمیم گیری، اخلاق و تعهد حرفه ای به صورت یکپارچه و ادغام یافته در محیط آموزش بالینی یادگرفته می شود. با توجه به اهمیت آموزش بالینی در این شیوه نامه در مورد اهداف هر عرصه و نحوه نظارت بر فعالیتهای آموزشی اعضای هیات علمی در عرصه های مختلف آموزش بالینی (گزارش صبحگاهی، آموزش سرپایی، راند آموزشی، گراند راند، ژورنال کلاب، مرکز مهارتهای بالینی) توضیح داده خواهد شد. لازم به ذکر میباشد؛ چک لیستهای ارزیابی بر مبنای استانداردهای وزارت بهداشت طراحی گردیده است.

عرصه سرپایی / درمانگاه

اهداف آموزش در بخشهای سرپایی

- انتقال دانش بالینی
- کسب مهارتهای اخذ شرح حال و معاینه بالینی
- ارتقا مهارتهای ارتباطی
- شکل گیری استدلال بالینی
- کسب مهارتهای اداره و درمان بیمار
- آموزش اخلاق پزشکی و شکل گیری رفتار حرفه ای

قوانین مربوط به آموزش بالینی در عرصه سرپایی

- ویزیت بیماران توسط کارورزان و کارآموزان باید با نظارت یکی از اساتید بخش صورت گیرد.
- هریک از اساتید باید حداکثر، نظارت بر پنج کارورز را به عهده بگیرد.
- فراگیران بایستی قبل از اعضای محترم هیأت علمی در درمانگاه حضور داشته باشند.
- هر دستیار با کارورز و کارآموز یک بیمار را ویزیت نماید.

- هر کارورز باید در هر جلسه آموزشی حداقل یک بیمار جدید و سه بیمار مراجعه مجدد را ویزیت نماید.
- شرح حال بیمار بصورت جامع و کامل توسط فراگیر در پرونده بیمار ثبت شود.
- معاینه فیزیکی توسط فراگیر صورت گرفته و در پرونده بیمار ثبت شود.
- تشخیصهای افتراقی با بحث و تبادل نظر با فراگیران مطرح شود.
- اقدامات تشخیصی درمانی درخواست شود.
- در حضور استاد خلاصه ای از شرح حال، معاینه فیزیکی، تشخیص، اقدامات تشخیصی درمانی توضیح داده شود.
- استاد با جمع بندی مطالب، آموز شهای لازم را داده و در مورد **Medical recording** و انجام اقدامات بعدی توضیح دهد.
- کلیه اقدامات درمانی فراگیران بعد از تأیید استاد مربوطه در لاگ بوک فراگیران تأیید گردد.

بایدهای درمانگاه سربایی آموزشی

ارزشیابی آموزش سربایی توسط دفتر توسعه آموزش

چک لیست بررسی آموزش سربایی			
ردیف	موضوع	بلی	خیر
۱	آیا استاد تمامی فراگیران (دستیار، کارورز و کارآموز) را در آموزش مشارکت می دهد؟		
۲	تمرکز آموزش بیشتر بر روی بیماران شايع می باشد؟		
۳	آیا استاد توزیع مناسبی از بیماران را بین تمامی فراگیران جهت اخذ شرح حال و معاینه انجام می دهد.		
۴	آموزش معاینه صحیح در بیماران سربایی انجام می شود؟		
۵	به اخلاق پزشکی و حفظ حریم بیمار و رفتار حرفه ای توجه می شود؟		
۶	معرفی بیمار توسط کارورز و خلاصه علائم و نتایج معاینه بیمار انجام می شود؟		
۷	جمع بندی و نکات مهم در تشخیص بیمار توسط استاد بیان می شود؟		
۸	نظم و انضباط و ترتیب ویزیت بیماران توسط استاد کنترل می شود؟		
۹	استفاده مناسب از وسائل تشخیصی آموزش داده می شود؟		
۱۰	آموزش صحیح نسخه نویسی اجرا می شود؟		
۱۱	به آموزش بیمار توجه و نظارت می شود؟		
۱۲	اسناد به ثبت داده های پزشکی در پرونده بیماران نظارت دارد؟		

بخشهای بستری

قوانین مربوط به آموزش بالینی در عرصه بستری در مراکز آموزشی - درمانی

- فراگیران قبل از شروع گزارش صبحگاهی در بخش حضور یافته و نسبت به تکمیل شرح حال و سیر بیماری پرونده های ناقص اقدام نمایند.
- دستیار سال بالا بایستی در طول ماه حداقل بر 30 درصد عملکرد فراگیران نظارت داشته باشند.
- ثبت سیر بیماری روزانه بایستی توسط دستیار، کارآموز و کارورز انجام شود.
- اعضای هیات علمی بایستی حداقل بر 30 درصد پرونده ها بصورت روزانه نظارت داشته و ضمن بحث و تبادل نظر در مورد بیماری و تشخیصهای افتراقی مطرح برای بیمار اقدامات اصلاحی را انجام دهند.
- اساتید باید روزانه فعالیت فراگیران را در لاگ بوک / پروتفولیو نظارت نموده و بازخوردهای لازم را به آنها بدهند. در صورت تفویض اختیار بررسی لاگ بوک به دستیار سال بالا، تأیید نهایی فعالیتهای فراگیران باید توسط استاد مربوطه انجام گیرد.
- کلیه فعالیتهای فراگیران در بخشهای آموزشی تحت نظارت اعضای هیأت علمی آن بخش مطابق برنامه انجام گیرد.
- فعالیتهای درمانی در بخشهای آموزشی با رعایت سلسله مراتب آموزشی به شرح زیر انجام گیرد:
- ✚ فعالیت های درمانی که توسط کارورزان برای بیماران انجام میگیرد تحت نظارت دستیار سال اول باشد و بستری بیمار، درخواست مشاوره و انجام پروسیجرهای لازم زیر نظر دستیار سال اول انجام گیرد.
- ✚ دستیاران سال بالا بر عملکرد دستیاران سال پائین نظارت داشته و بستری بیمار، درخواست مشاوره و انجام پروسیجرهای لازم زیر نظر دستیار سال بالا انجام گیرد.
- ✚ کلیه گزارشات در مورد فعالیت های درمانی فراگیران در مرکز آموزشی - درمانی به ریاست بخش مربوطه یا مسئول برنامه ریزی آموزشی بخش مربوطه ارجاع داده شود و ایشان از اتند مربوطه درخواست نماید تا موضوع را بررسی نموده و اقدامات لازم را انجام و نتیجه را به معاونت آموزشی مرکز منعکس نمایند.

راندهای آموزشی

قوانین مربوط به آموزش بالینی در راندهای آموزشی

- راندهای آموزشی باید توسط یک عضو هیات علمی بخش هدایت گردد.
- باید ترتیبی اتخاذ گردد تا همه اعضای هیأت علمی بخش به نوبت آموزش در راندهای آموزشی را بر عهده گیرند.
- راندهای آموزشی باید حداقل دو بار در هفته برای دانشجویان مقطع کارآموزی و سه بار برای دانشجویان مقطع کارورزی انجام شوند.
- بهتر است در هر جلسه راند آموزشی، حداقل یک و حداکثر سه بیمار ویزیت گردد.
- بهتر است معاون آموزشی بخش یا مسئول آموزش کارآموزان، بیمارانی که دچار مشکلات شایعتری هستند را مشخص نماید و مسئولیت اخذ شرح حال و معاینه فیزیکی آنان را به کارآموزان واگذار نمایند.
- بهتر است هر کارآموز و کارورز در هر مقطع از هر یک از گردش های بیماری های داخلی، اطفال، جراحی، و عفونی مسئولیت حداقل دو و حداکثر پنج بیمار را به عهده داشته باشد و شرح حال و معاینه فیزیکی سیستمیک این بیماران را بر اساس چارچوب تعیین شده تکمیل نموده و در پرونده بیمار قرار دهد.
- کارورزان باید هر روز قبل از راندکاری بخش، بیماران خود را ویزیت نموده و یادداشت پیشرفت روزانه را در برگه مخصوص اینکار اضافه نمایند.

بایدهای راند آموزشی

ارزشیابی راند بالینی توسط دفتر توسعه آموزش		
ردیف	موضوع	پلی / خیر
۱	اهداف آموزشی راند بر اساس بیمار ران بستری در بخش تعیین شده است؟	
۲	برنامه ریزی جهت بحث برای هر بیمار مشخص شده است؟	
۳	ارائه بیمار توسط کارورز انجام میشود؟	
۴	نکات تکمیلی توسط دستیار بیان می شود؟	
۵	توجه به شرح حال، نت روزانه و سایر موارد ثبت پزشکی و معاینه بیمار توسط استاد صورت می گیرد؟	
۶	آداب و اخلاق پزشکی بر بالین بیمار رعایت می شود؟	
۷	تشخیص های افتراقی، نحوه ی مدیریت بیمار، درمان دارویی، تداخل دارویی مورد بحث قرار می گیرد؟	
۸	بیمارانی که ترخیص می شوند آموزشهای لازم را دریافت می کنند؟	
۹	رده های مختلف فراگیران شامل کارورز کارآموز و دستیار در مباحث مشارکت داده می شوند؟	
۱۰	بازخورد ارائه مطالب توسط فراگیران به استاد انجام می شود؟	
۱۱	تنظیم مطالب ارائه شده در راند بالینی با محوریت بیمار و با توجه به نیازهای آموزشی فراگیران ارائه می شود؟	
۱۲	مدیریت و تنظیم برنامه آموزشی با اهداف آموزشی و کوریکولوم همسو می باشد؟	
۱۳	راندهای نشسته برای جلوگیری از مزاحمت به بیمار اجرا می شود؟	

گراند راند

قوانین مربوط به آموزش بالینی در گراند راندهای آموزشی

- در بخشهای آموزشی باید حداقل یک بار و حداکثر چهار بار در هر ماه گراند راند برگزار شود.
- دستیاران بخش باید در گراند راند شرکت نمایند. کارورزان بخش بهتر است در گراند راند شرکت نمایند.

➤ گراند راند در حرکت بهتر است شامل چهار مرحله زیر باشد:

الف - معرفی هر بیمار: معرفی مختصر بیمار توسط کارورز مسئول بیمار، شامل تظاهرات و یافته های

اصلی بالینی، پاراکلینیکی و تصویربرداری (۱۰ تا ۱۵ دقیقه)

ب - گزارش نحوه درمان بیمار و پیگیری وضعیت بالینی وی توسط دستیار مسئول بیمار

ج - درخواست رئیس بخش از یک یا چند نفر از حاضرین در راند برای اظهار نظر در مورد تشخیص و

نحوه مدیریت بیمار

د - ارایه خلاصه ای از آخرین شواهد علمی و پژوهشی در مورد بیماری توسط یکی از دستیاران

مسئول بیمار

➤ بهتر است تعداد بیمارانی که در هر گراند راند در حرکت معرفی می شوند حداقل چهار بیمار و

حداکثر هشت بیمار باشد.

➤ بهتر است دستیار مسئول بیمار متن خلاصه ای از آخرین شواهد را در زمینه بیماری مربوطه تهیه

نموده و پس از گراند راند در اختیار حضار قرار دهد.

بایدهای گراند راند

ردیف	موضوع	بلی	خیر
۱	آیا مدیر اجرای گراند راند رئیس بخش است؟		
۲	آیا تجهیزات معاینه در گراند راند در حرکت در دسترس است؟		
۳	آیا تجهیزات معاینه در گراند راند نشسته در دسترس است؟		
۴	آیا گراند راند هر ماه یکبار اجرا می گردد؟		
۵	آیا ساعت برگزاری گراند راند با ساعت ملاقات و یا غذا خوردن بیمار تلافی دارد؟		
۶	آیا رئیس بخش در گراند راند شرکت می کند؟		
۷	آیا سایر اعضای هیات علمی در گراند راند شرکت می کنند؟		
۸	آیا دستیاران در گراند راند شرکت می کنند؟		
۹	آیا دستیار مسئول بیمار قبل از برگزاری گراند راند آخرین شواهد را در مورد بیماری مربوطه استخراج و مطالعه نموده است؟		
۱۰	آیا موارد انتخاب شده در گراند راند از بیماری ها و اقدامات بالینی نادر و چالش		

		برانگیز است؟	
۱۱		آیا انتخاب موارد طرح شده در گرانند راند توسط دستیار ارشد بخش انجام می گیرد؟	
۱۲		آیا رفتار اساتید با فراگیران معرفی کننده بیماران با احترام می باشد؟	

گزارش صبحگاهی

قوانین مربوط به آموزش بالینی در گزارشات صبحگاهی

- بهتر است گزارش صبحگاهی در بخش های بالینی آموزشی با تواتر مشخص و در روزهای معین برگزار گردد.
- همه بخشهای بالینی آموزشی که به تربیت دستیاران تخصصی میپردازند باید جلسات گزارش صبحگاهی را با هدف آموزش دانشجویان سطوح مختلف برگزار نمایند.
- بهتر است گزارش صبحگاهی در بخشهای بالینی آموزشی حداقل سه تا پنج روز در هفته برگزار گردد.
- دستیاران و کارورزان تیم شیفت شب باید در جلسه گزارش صبحگاهی شرکت نمایند.
- استاد مسئول شیفت شب باید در جلسه گزارش صبحگاهی شرکت نماید.
- مدیریت جلسات گزارش صبحگاهی باید برعهده دستیار ارشد بخش، دستیار ارشد کشیک و یا استاد مسئول شیفت شب باشد.
- بهتر است معرفی هر بیمار در گزارش صبحگاهی شامل سه مرحله زیر باشد
- ✚ معرفی (بدون انقطاع) بیمار توسط دستیار یا کارورز مسئول بیمار، شامل تظاهرات و یافته های اصلی بالینی، پاراکلینیکی و تصویربرداری، فهرست اولیه تشخیصهای افتراقی، رویکرد تشخیصی، درمان اولیه بیمار و برنامه درمان آتی بیمار (حدود پنج دقیقه)
- ✚ ارایه بازخورد توسط اساتید و دستیاران ارشد حاضر در جلسه، و طرح سوالات سایر اعضا حاضر در جلسه (حدود پنج دقیقه)

✚ پاسخ به سوالات و ارایه مختصری از آخرین شواهد در رابطه با بیماری توسط **دستیار مسئول** بیمار

(پنج دقیقه)

✚ جمعبندی و تاکید بر نکات آموزشی اصلی توسط مدیر جلسه (یک دقیقه)

➤ بهتر است در هر جلسه گزارش صبحگاهی حداقل دو و حداکثر چهار بیمار بطور کامل معرفی گردند.

➤ بهتر است آمار مراجعات، بستری، ترخیص و مرگ و میر در طی شیفت عصر و شب گذشته، پیش از

شروع جلسه بر روی وایت بورد ثبت گردد.

➤ شرح حال بیماران باید توسط دستیاران و یا کارورزان کشیک ارایه شود.

➤ دستیار ارشد کشیک باید مشخص نماید که هر یک از بیماران توسط کدامیک از دستیاران و یا

کارورزان کشیک معرفی شوند.

➤ بیمار باید بطور کامل و دقیق در گزارش صبحگاهی معرفی گردد. برای معرفی کامل یک بیمار معمولاً

پنج دقیقه شرح حال بدون انقطاع کفایت میکند.

بایدهای گزارش صبحگاهی

ارزشیابی گزارش صبحگاهی توسط دفتر توسعه آموزش

ردیف	موضوع	بلی	خیر
۱	آیا استاد مسئول جلسه مشخص بود؟		
۲	خلاصه ای از بیماران بستری شده ارائه شد؟		
۳	بیمار توسط کارورز معرفی می شود؟ (شرح حال، معاینه بالینی، آزمایشات و اقدامات (imaging)		
۴	توضیحات تکمیلی توسط دستیار ارائه شد؟		
۵	مدیریت جلسه به خوبی اعمال شد. (مدیریت زمان، توزیع مباحث بین استاد و فراگیران و ...)		
۶	سوالات و پرسش های متکاتب توسط اساتید و مسئول جلسه پرسیده شد؟		
۷	جمع بندی و تعیین تکلیف بیمار درباره روند درمان و اقدامات تشخیصی توسط استاد ارائه شد؟		
۸	مشارکت کارورزان و دستیاران (سوال و پاسخ توسط مسئول جلسه) انجام شد؟		
۹	مبانی آموزشی و تجربی و اخلاقی و نکات جالب توسط اساتید و استاد مسئول جلسه بیان شد؟		
۱۰	نظم و انضباط (ورود و خروج،) مورد توجه قرار گرفت.		
۱۱	بازخورد مطالب به فراگیر ارائه کننده داده شد؟		
۱۲	جو گزارش صبحگاهی مبتنی بر احترام و حفظ کرامت انسانی می باشد؟		
۱۳	زمانی از گزارش صبحگاهی به پیگیری بیماران روزهای قبل اختصاص داده می شود؟		

ژورنال کلاب

قوانین مربوط به آموزش بالینی در ژورنال کلاب ها

- جلسات ژورنال کلاب در بخشهای بالینی آموزشی باید حداقل یکبار در ماه برگزار گردد.
- همه دستیاران و کارورزان بخش باید در جلسات "ژورنال کلاب مبتنی بر شواهد" حضور پیدا کنند.
- بهتر است از یک نفر اپیدمیولوژیست یا متخصص آمار حیاتی برای شرکت در جلسات "ژورنال کلاب مبتنی بر شواهد" دعوت گردد.
- بهتر است انتخاب مقالات ژورنال کلاب توسط دستیار ارشد بخش و با مشورت رئیس بخش به منظور طرح در جلسات صورت گیرد.
- بهتر است انتخاب مقالات به منظور طرح در جلسات "ژورنال کلاب مبتنی بر شواهد" جهت پوشش اهداف آموزشی (تشخیصی، درمانی، پیش آگهی، و سبب شناسی) و یا انواع طرحهای پژوهشی (کارآزمایی های بالینی تصادفی شده، مطالعات همگروهی، و مطالعات مورد شاهدهی) صورت گیرد.
- بهتر است در هر جلسه "ژورنال کلاب محتوایی" حداقل پنج و حداکثر ده مقاله مطرح گردد.
- بهتر است در هر جلسه "ژورنال کلاب مبتنی بر شواهد" حداقل یک و حداکثر دو مقاله مطرح گردد.

بایدهای ژورنال کلاب

ردیف	موضوع	بلی	خیر
۱	آیا جلسه های ژورنال کلاب در بخش های ماژور باهدف آموزش کارآموزان و کارورزان برگزار می شود؟		
۲	آیا جلسه های ژورنال کلاب هر ماه یک بار به طور منظم برگزار میگردد؟		
۳	آیا حداقل مدت زمان ژورنال کلاب محتوایی یک ساعت است؟		
۴	آیا همه دستیاران در جلسه ژورنال کلاب محتوایی حضور دارند؟		
۵	آیا همه دستیاران و کارورزان در جلسه ژورنال کلاب مبتنی بر شواهد حضور دارند؟		

مرکز مهارت‌های بالینی

اهداف اصلی مهارت آموزی در مراکز مهارت‌های بالینی

- کسب مهارت‌های اخذ شرح حال و معاینه فیزیکی
- کسب مهارت‌های ارایه مشاوره
- کسب مهارت‌های پروسجورال
- کسب مهارت‌های ارتباطی
- کسب مهارت‌های تشخیصی مانند انتخاب تست مناسب و تفسیر نتایج تست‌های تشخیصی
- مهارت‌های استدلال بالینی
- کسب مهارت‌های نسخه نویسی و مدیریت بیمار
- مهارت‌های پایه و پیشرفته احیا در بالغین و کودکان

قوانین و مقررات مرکز مهارت‌های بالینی

- ✓ بهتر است آموزش دانشجویان در مرکز مهارت‌های بالینی شامل طیف متنوعی از روش‌های آموزشی مانند یادگیری در گروه کوچک، ایفای نقش، استفاده از بیماران واقعی، یا بیماران استاندارد، و بازخورد به ضبط صوتی یا ویدیویی عملکرد دانشجویان باشد.
- ✓ بهتر است به منظور ترویج یادگیری خودمحور، دسترسی دانشجویان به ابزار و تجهیزات مرکز مهارت‌های بالینی، با تعیین وقت قبلی در خارج ساعات موظف امکان پذیر باشد.
- ✓ مراکز مهارت‌های بالینی بهتر است برای کمک به یادگیری دانشجویان، مواد کمک آموزشی مکتوب و یا ویدیویی برای آنان تهیه نمایند.
- ✓ تجربیات کارآموزان در مرکز مهارت‌های بالینی باید مستند شده و پس از امضای استاد مربوطه به لاگ بوک یا کارپوشه آنان اضافه گردد.
- ✓ عملکرد دانشجویان در هر جلسه مهارت آموزی باید تحت نظارت اساتید بالینی صورت گیرد و بازخورد سازنده مناسب به آنان داده شود

بایدهای مراکز مهارت های بالینی

ردیف	موضوع	بلی	خیر
۱	آیا برنامه ای جهت کسب مهارت های اخذ شرح حال و معاینه فیزیکی و مهارت های پروسیجر و غیره وجود دارد؟		
۲	آیا مرکز مهارت های بالینی دارای مدیر است؟		
۳	آیا مرکز مهارت های بالینی دارای منشی است؟		
۴	آیا استادان مدرس در مرکز مهارت های بالینی دوره های آموزشی لازم را در مرکز مطالعات گذرانده اند؟		
۵	آیا مرکز مهارت بالینی در تعامل با مرکز مطالعات و توسعه دانشگاه و گروه های آموزشی و بر اساس پیامد های مورد انتظار فارغ التحصیلان فهرست مهارت های لازم یادگیری را تدوین می نماید؟		
۶	آیا مراکز مهارت بالینی در تعامل با مرکز مطالعات و توسعه دانشگاه و گروه های آموزشی زمان و شیوه مناسب آموزش را تعیین می کند؟		
۷	آیا در مرکز مهارت بالینی مهارت های روان حرکتی مورد انتظار فراگیران بطور شفاف به اطلاع فراگیران و اساتید رسانده می شود؟		
۸	آیا در مرکز مهارت های بالینی امکان آموزش مهارت های اخذ شرح حال و مهارت های معاینه و مهارت ارتباطی وجود دارد؟		
۹	آیا مرکز دارای فضای کافی و مناسب برای انبار تجهیزات و لوازم است؟		
۱۰	آیا در مرکز فضای مناسبی برای استفاده از مولتی مدیا های آموزشی فراگیران وجود دارد؟		
۱۱	آیا مرکز مهارت های بالینی بر اساس اولویت ها هر ۲ تا ۵ سال فهرست لوازم جدید را تهیه و تنظیم می نماید؟		
۱۲	آیا مرکز دارای تعداد کافی وسایل معاینه عمومی برای آموزش فراگیران است؟		
۱۳	آیا مرکز دارای امکانات سمعی و بصری است؟		
۱۴	آیا مرکز دارای امکانات رایانه و وب است؟		
۱۵	آیا تجهیزات کافی در مرکز مهارت های بالینی برای آموزش موضوع های گوناگون وجود دارد؟		

منابع: استانداردهای آموزش بالینی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی زمستان ۱۳۹۴